

Tudósítás Csongrád megyéből

Csongrád megyében a helységek felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepekre, nem a nagy, ún. reprezentatív emlékünnepek voltak a jellemzők, bár Szegeden, a megyeszékhelyen a megemlékezés ünnepi külsőségei kiemelkedőbbek voltak a megye többi városának rendezvényeinél.

Az első felszabadult magyar város, Makó szeptember 26-án együttes pártbizottsági és tanácsi ülésen emlékezett meg az évfordulóról. Az ünnepeket megelőzően és azt követően, szeptember 11. és november 1. közötti időszakban több mint 30 politikai, kulturális és egyéb rendezvény tette gazdaggá és színessé a város felszabadulási programját. Nagy szerepet kaptak a honismereti vonatkozású rendezvények. Szeptember 26-án emléktáblát helyeztek el a Kállai Éva kollégium falán, ahol a felszabadító szovjet csapatok városparancsnoka lakott. Hasonlóképpen emléktáblát helyeztek el a város egykori ügyvédjének dr. Könyves-Kolonics Józsefnek, a felszabadult város első polgármesterének háza falán.

Több előadás hangzott el a város múltjára és irodalmi életére vonatkozóan. A makói Múzeumban Tóth Ferenc igazgató szervezte meg a „Makó a történelmi forrásokban” c. előadást. Néhány nappal később pedig „Makó az irodalomban” címen tartott előadást dr. Péter László tudományos kutató. A város honismereti mozgalmának fejlesztéséhez nagymértékben hozzájárult a Városi KISZ Bizottság által meghirdetett fénykép-pályázat anyagának kiállítása, amely Makó város fejlődésének 30 éves időszakát mutatta be.

Szeged város felszabadulási évfordulóján, október 11-én este, az MSZMP Városi Bizottsága, a Városi Tanács és a Hazafias Népfront városi Bizottsága, a Kamaraszínházban rendezett emlékünnepeket. Ezt megelőzőleg délelőtt nyílt meg a szovjet könyv ünnepi hete és a mintegy 2500 szovjet könyvet bemutató kiállítás. A város körzeti népfrontbizottságai színvonalas kulturális műsorral egybekötött megemlékezést szerveztek.

Szentes városában szeptember 28-a és október 23-a között rendezték meg a hagyományos Szentesi Heteket, és ebben az időszakban ünnepelték meg a város felszabadulásának évfordulóját is. A Szentesi Heteket első ízben 1969-ben rendezték meg és azóta minden ősszel így köszöntik felszabadulásuk évfordulóját. A közel nyolcvan rendezvényből álló programban a város valamennyi társadalmi szerve — közöttük a Hazafias Népfront is —, az üzemek, az intézmények aktívan közreműködtek. Az irodalmi, zenei, képzőművészeti, néprajzi, pedagógiai, ipari, kereskedelmi, ifjúsági, sportrendezvények között nagy teret kapott Szentes város múltjának, jelenének, fejlődésének bemutatása. Szentes város lakóinak egészséges patriotizmusa már eddig is sokat segített a város honismereti mozgalmának. A „honismereti város” a tervek szerint 1975-ben rendezi meg a Honismereti Szemlét. Nem hiányzott a rendezvények sorából a Szentes város életéről szóló ifjúsági honismereti vetélkedő sem, továbbá a helyi amatőr filmklub városról készült filmjeinek bemutatása sem.

Az említett időszakban egész sor régészeti előadásra és bemutatóra is sor került a Csongrád megyei Múzeumok Igazgatósága szervezésében. A Móra Ferenc Múzeum levetítette a korábban készült megyei honismereti kisfilmeket, a néprajzi kiállításon pedig a legújabban gyűjtött anyagot mutatták be.

Érdekes kezdeményezésnek lehetnek tanúi a Vízmű Vállalat egyik szocialista brigádjának javaslatára létrehozott tanácskozas résztvevői. A témát az a gondolat szolgáltatta, hogy miként lehetne szervezettebbé tenni a szocialista brigádoknak a honismereti munkában való közreműködését, mivel lehetne bővíteni a brigádok ilyen jellegű kulturális tevékenységét. Megállapodtak abban, hogy a népfront honismereti mozgalmának irányítóinak és a szocialista brigádok vezetőinek gyakrabban kell találkozniuk, hogy az utóbbiak megismerkedhessenek a mozgalom célkitűzéseivel és a brigádok aktívabb közreműködésével segíthessék azok megvalósítását.

A 30. felszabadulási évfordulóra Szentesen is nyílt szovjet könyvkiállítás, valamint október 10-én Szovjet Irodalmi Hetet rendezett a városi könyvtár.

Hódmezővásárhelyen hosszú idő óta évenként megrendezik a Vásárhelyi Heteket, ez alkalommal 1974. október 5—25. között került rá sor. Az elmúlt 30 év alatt Hódmezővásárhelyen új ipar, szocialista mezőgazdaság létesült, új városrészek épültek. A város lakossága sok ezer társadalmi munkaórával, önkéntes felajánlással járult hozzá a várospolitikai feladatok megvalósításához.

A sokszínű városi programban kiemelkedő helyet foglalt el a Vásárhelyi Hetek hagyományos rendezvényének, az Őszi Tárlatnak a megnyitása a Tornyai Múzeumban. Művészeti élményt nyújtott a KISZ Központi Művészegyüttesének fellépése a Petőfi Művelődési Központban, és az „Új hajnalt varázsolni” című irodalmi est, ahol jeles előadóművészek működtek közre. Tanácskozással egybekötött ankétot szerveztek a helytörténet korszerű kérdéseiről *dr. Pamlényi Ervin* kandidátusnak, a Századunk szerkesztőjének közreműködésével. Itt *Szabó Ferenc*, a Gyula városi levéltár igazgatója beszámolt a legújabb helytörténeti kutatások eredményeiről, feladatairól. Ez alkalommal megalakult a várostörténeti monográfia szerkesztő bizottsága, amelynek feladata lesz Hódmezővásárhely monográfiájának elkészítése.

A gazdag városi program keretében tanácskoztak a szocialista brigádok vezetői, megrendezték az orosz-szovjet zene estjét és megszervezték az ifjúsági klubok országos „módszervásárát”, amely nagy teret szentelt a klubok működésében a klubfoglalkozások módszereinek és bemutatóinak.

Megyénk minden városában és községében — többnyire ünnepi tanácsulésen — megemlékeztek felszabadulásunk 30. évfordulójáról, megkoszorúzták a szovjet hősök emlékműveit, s a politikai megemlékezések mellett kulturális és sportrendezvényeket is szerveztek.

Községeink sorából leginkább kiemelkedő helyet foglalt el a szegedi járás területén lévő *Kistelek* nagyközségben, október 16—20-a közötti időben megrendezett Kisteleki Napok eseménysorozata. A Kisteleki Napokat két évenként rendezik meg, ilyenkor ipari, mezőgazdasági kiállítás megnyitására is sor kerül, 1974-ben ez alkalommal szovjet és bolgár napokat is rendeztek. A rendezvény-sorozatnak egyik jelentős programja volt az október 17-i Honismereti Nap. Ebből az alkalomból a Hazafias Népfront megyei Honismereti Bizottsága a helyi szervezetekkel közösen, Kisteleken tartotta meg soronkövetkező ülését, amelyen a lakosság is részt vehetett. Az ülésen *Ott József*, a nagyközségi tanács elnöke előadást tartott, amelyben ismertette Kistelek útját a felszabadulástól napjainkig és vázolta a nagyközség jövőjét. Majd *Oltvai Ferenc*, a HNF megyei Honismereti Bizottságának tagja tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást Kistelek történelméről.

A Honismereti Napnak az adott különös jelentőséget, hogy ekkor jelent meg Kistelek életéről szóló falukrónika első stencilezett száma 200 példányban. A 2—3 havonként megjelenő falukrónika Csongrád megyében egyre inkább kezd meghonosodni. A néhányszáz példányban már megjelenő csanádpalotai, sándorfalvi krónikát most követte a kisteleki — mindez igen nagy eredménynek számít a honismereti munkások életében.

Megyenk városaiban és községeiben — a központi irányelveknek megfelelően — a kialakult szocialista hagyományok tiszteletben tartásával is méltóképpen megemlékeztek a felszabadulás 30. évfordulójáról. A Hazafias Népfrent bizottságai aktívan részt vettek az ünnepségek előkészítésében, lebonyolításában. Ezekben az ünnepi programokban rangjának és súlyának megfelelő helyet kapott a honismereti munka is.

Boros József

Helytörténeti mozgalom Budapesten

A helytörténeti, honismereti munka a fővárosban immár több mint 15 esztendő múltra tekint vissza. A felszabadulás 20. és 25. évfordulója, a főváros centenáriuma jelentős állomásai voltak e mozgalomnak.

1. Az 1971-ben megrendezett első Budapesti Helytörténeti Konferencia óta eltelt idő alatt a fővárosi helytörténeti mozgalom a konferencián felmért lehetőségek és elhangzott javaslatok alapján fejlődött tovább. A fejlődés szembetűnő eredménye, hogy erősödött a mozgalom történeti tevékenységében az öntevékenység és a tudomány, a mozgalom népművelő munkásságában pedig a mozgalmi és tanácsi szervek kapcsolata.

A fővárosban a helytörténeti tevékenység összefogását a HNF Budapesti Helytörténeti Bizottsága végzi, amely a kerületek aktivistáinak képviselőiből áll. A Bizottság tagjai a főváros három tudományos intézményének 1—1 képviselője is. A Helytörténeti Bizottság a konferencián javaslatot tett arra, hogy az öntevékeny helytörténeti tevékenység szakmai (történeti) és gyakorlati problémáinak rendszeres megbeszélésére biztosítson fórumokat. Így született meg a HNF Budapesti Helytörténeti Fóruma és a Fővárosi Művelődési Ház adott otthont a Helytörténeti Klubnak.

A Helytörténeti Fórum módszertani előadások megszervezésével segítette a centenárium rendezvényeit, módszertani előadások készítették elő a városrészek szanálása kapcsán felmerülő történeti gyűjtő munkát, a kerületi helytörténeti bizottságok munkáját stb.

A Helytörténeti Klubban rendszeresen 1—1 kerület ismerteti tevékenységét, bemutatkoznak a fővárosi intézmények is. A Budapesti Helytörténeti Bizottság kérésére a Fővárosi Művelődési Ház tanfolyamot szervezett az üzemtörténeti kutatás problémáiról.

A Budapesti Helytörténeti Bizottság elsősorban informatív tevékenységet fejt ki, s az öntevékenység elősegítésére törekszik. A centenárium kapcsán — többek között — a Fővárosi Tanács támogatásával a Helytörténeti Bizottság pályázatot írt ki „100 év, 100 fénykép” címmel. A pályázaton 14 kerület vett részt, kollektív gyűjtőmunka eredményeként összeállított anyaggal. Az 1400 képből 500 volt olyan, amelyet a fővárosi tudományos intézmények sem ismertek.

2. Folyamatosan jelennek meg a kerületekben a helytörténeti munkák. A munka figyelemre méltó része a tárgygyűjtő tevékenység, amely több kerületben az országos múzeumi hálózatba sorolt gyűjteményeket hozott létre. Azokban a kerületekben dolgoznak jól a gyűjteményekkel, ahol szoros kapcsolatuk van a kerületi helytörténeti bizottságokkal.

3. A helytörténeti bizottságok a kerületek többségében rendszeres tevékenységet folytatnak. Aktivitásuk állandóságának fenntartásához szükség van azonban a kerületi művelődési osztályok folyamatos, közvetlen segítségére.

A fővárosi helytörténeti mozgalom az évtizednyi idővel ezelőt csupán hobbynak tartott jelenségből a fővárosi közművelődési aktív tényezője lett. A helytörténeti mozgalomban végzett munka közéleti aktivitást jelent.

A helytörténeti mozgalom továbbfejlesztésének, még több fővárosi lakos bekapcsolódásának, a gyűjtő, az ismeretterjesztő munkának újabb nagy lehetőségét teremti meg hazánk felszabadulása 30. évfordulójára való készülődés és az évforduló meg-